

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 13/2007
23.2.2007

Asia Korvausvaatimus

Korvausvaatimus

Teknillinen korkeakoulu on määrättävä maksamaan X:lle 14 kuukauden palkkaa vastaava korvaus nimittämisestä määräaikaisiin virkasuhteisiin ilman lailista perustetta.

X on nimitetty määräaikaisiin virkasuhteisiin Teknillisen korkeakoulun matematiikan ja sovelletun matematiikan laitoksille 1.1.1995 - 31.7.2006 assistentiksi, yliassistentiksi, lehtoriksi ja erikoisopettajaksi. Käytännössä X on hoitanut samankaltaisia opetustehtäviä ja pääsykokeiden järjestämiseen liittyviä tehtäviä nimikkeestä riippumatta. X:n vastuulla on ollut matematiikan kurssien luennointi perustutkinto-opiskelijoille. Kurssit ovat kuuluneet vakituisen ja pakolliseen opetukseen. Ne ovat olleet ns. massaluentokursseja, joiden opiskelijamäärä ei ole merkittävästi vaihdellut vuosien aikana. Kurssit ovat lukuvuoden 2006 - 2007 opetussuunnitelmassa aikaisempien vuosien tavoin. Opetustarve on näin ollut ja on edelleen pysyvä. X:n tehtävät ovat siten olleet pysyväisluonteisia.

Viimeisen määräyksen perusteeksi on merkitty avoinna olevan viran tehtävien hoito. Määräaikaisuuden taustalla ei kuitenkaan ole ollut erikseen määriteltyä virkaa, joka olisi ollut avoimena.

Arvioitaessa määräaikaisten virkasuhteiden perustetta merkitystä tulisi olla virkasuhteiden tosiasiallisella sisällöllä eikä nimikkeillä. Assistentin ja yliassistentin virkojen asetuksessa säädetty määräaikaisuus perustuu virkojen jat-

kokoulutusluonteeseen. X on hyväksytty jatko-opiskelijaksi vasta 9.9.1999 alkaen, jonka jälkeen hän on toiminut erikoisopettajan nimikkeellä. Koska X:llä ei assistenttina ja yliassistenttina toimiessaan ole ollut jatko-opinto-oikeutta Teknillisessä korkeakoulussa, ei määräaikaisuuksia voida pitää näiltä osin lainmukaisina.

Korvauksen määrää arvioitaessa tulee ottaa huomioon, että X on ollut Teknillisessä korkeakoulussa erilaisissa määräaikaisissa palvelussuhteissa 1.1.1980 alkaen. Lisäksi tulee ottaa huomioon hänen ikänsä ja mahdollisuutensa saada koulutustaan vastaavaa työtä.

Asian käsittely ja selvittäminen

Teknillinen korkeakoulu on antanut vastineen.

X on antanut vastaselityksen.

Virkamieslautakunnan ratkaisu

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Valtion virkamieslain mukaan virkamieheksi voidaan nimittää määrääjäksi tai muutoin rajoitetuksi ajaksi, jos työn luonne, sijaisuus, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien väliaikainen järjestäminen tai harjoittelu edellyttää määräaikaista virkasuhdetta taikka jos viran luonteeseen tai viraston toimintaan liittyvä perusteltu syy sitä vaatii.

Valtion virkamieslain mukaan virkamiehellä, joka on ilman edellä esitetyn säännöksen mukaista perustetta nimitetty määrääjäksi tai ilman pätevää syytä toistuvasti peräkkäin nimitetty edellä esitetyn säännöksen nojalla määrääjäksi, on oikeus virkasuhteen virastoon päättyessä sen vuoksi, ettei häntä enää nimitetä tämän viraston virkamieheksi, saada virastolta vähintään kuuden ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

Yliopistoasetuksen mukaan yliassistentin, assistentin ja apulaisopettajan virat täytetään määrääjäksi enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Asiassa saatu selvitys

X (s. 1949) on ollut Teknillisen korkeakoulun palveluksessa 1980-luvulta alkaen. Hänet on vuodesta 1995 lähtien nimitetty 14 eri nimittämiskirjalla teknillisen fysiikan ja matematiikan osastoille seuraavasti:

1)	1.1. - 31.1.1995	assistentti
2)	1.2. - 31.7.1995	yliassistentti
3)	1.8. - 31.12.1995	apulaislehtori
4)	1.1. - 31.7.1996	yliassistentti
5)	1.8. - 31.12.1996	apulaislehtori

- 6) 1.1. - 31.7.1997 yliassistentti
- 7) 1.8. - 31.12.1997 yliassistentti
- 8) 1.1. - 31.7.1998 yliassistentti
- 9) 1.8.1998 - 31.7.1999 erikoisopettaja
- 10) 1.1. - 31.7.1999 lehtori
- 11) 1.8.1999 - 31.7.2004 erikoisopettaja
- 12) 1.8.2003 - 31.7.2004 erikoisopettaja
- 13) 1.8.2004 - 31.7.2005 erikoisopettaja
- 14) 1.8.2005 - 31.7.2006 erikoisopettaja

Nimitys 11 on ollut määräaikainen virka ja sen perusteeksi on ilmoitettu määräaikaisuus asetuksessa. Muilta osin kysymyksessä ovat olleet nimitykset määräaikaisiin virkasuhteisiin. Nimitysten 1-4, 7, 8 ja 10 peruste on nimityskirjojen mukaan sijaisuus, nimitysten 5, 12 ja 13 työn luonne sekä nimitysten 6, 9 ja 14 avoimen viran tehtävien hoito. Nimitykset 1-11 on annettu sovelletun matematiikan vastuualueella ja nimitykset 12-14 matematiikan vastuualueella.

Teknillisen korkeakoulun vastineen mukaan nimitysten 1-4 ja 6-10 osalta määräaikaisuuden peruste on ollut nimittämiskirjoissa mainittu. Nimityksen 5 perusteena on ollut sovelletun matematiikan laboratorion opetuksen järjestämiseen liittyvät syyt syyslukukaudella 1996. X toimi tuolloin viiden kuukauden ajan apulaislehtorina ilman taustavirkaa. Edellä sanottuun liittyen korostetaan erityisesti, että X ei ole suorittanut tieteellistä jatkotutkintoa. Nimityksen 11, X:n nimittämisen erikoisopettajan virkaan viiden vuoden määräajaksi, peruste viittaa yliopistoasetuksen 9 §:ään. Erikoisopettajan virka on verrattavissa opetushenkilöstön kategoriassa yliassistentin virkaan siinä mielessä, että viran määräajaksi täyttämistä käytetään tapauksissa, joissa arvioidaan viiden vuoden kuluttua olevan syytä harkita, mihin suuntaan oppiaineen kehittäminen ja painotus on menossa. Erikoisopettajan viran kelpoisuusehtoja ei kuitenkaan ole määritelty asetuksessa, joten virkaan voidaan nimittää myös ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö. Nimittämiskirjojen 12-14 osalta määräaikaisuuden peruste on ollut tosiasiallisesti työn luonne vaikka nimittämiskirjassa 14 on virheellisesti ruksattu määräaikaisuuden perusteeksi avoimen viran tehtävien hoito.

Vastineen mukaan X on oma-aloitteisesti tullut kesäkuussa 2003 keskustelemaan matematiikan vastuualueen esimiehen kanssa ja kertonut olevansa kiinnostunut myös määräaikaisesta palvelussuhteesta. X:lle on tuolloin kerrottu, että matematiikan vastuualueen henkilöstöpolitiikkaan ei sovellu yksinomaan maisterintutkinnon suorittaneen henkilön kiinnittäminen luennoitsijaksi, koska muilta kuin opiskelijoilta ja jatko-opiskelijoilta edellytetään tohtorintutkintoa. Matematiikan vastuualueelle, jolle valintakokeiden järjestäminen oli siirretty, oli kuitenkin syntynyt ennakoimaton tilapäinen tarve saada henkilö hoitamaan valintakokeiden järjestämistä, koska yhteisvalinnan ylikorjaaja oli päätoimessa muualla eikä voinut hoitaa tehtävää. Myöhemmin osoittautui, että kyseinen henkilö oli edelleen käytettävissä, mutta pienemmässä roolissa kuin aikaisemmin, mistä syystä vastuualueella oli vielä tarvetta tilapäiselle lisätyövoimalle. Tehtävät organisoitiin tässä tilanteessa uudelleen siten, että yhteisvalinnalle asetettiin professoritason ylivalvoja, aiempi ylikorjaaja jatkoi kakkostason vastuuhenkilönä ja X toimi yhtenä korjaajista sekä hoiti osan muistakin käytännön tehtävistä. Ylimenokaudesta tuli ajateltua pidempi, koska tilanteeseen kytkeytyi Teknillisen korkeakoulun rakenteellinen kehittäminen ja

matematiikan laitoksen yhden professuurin virantäyttö. Johtoryhmä ehdotti keväällä 2004 erillisen matematiikan osaston perustamista ja teknillisen fysiikan sekä materiaalitekniikan yhdistämistä. Matematiikan osasto olisi antanut kootusti kaiken matematiikan ja sovelletun matematiikan perusopetuksen. Uudistus kuitenkin raukesi seuraavana syksynä Teknillisen korkeakoulun hallituksessa. Kun yhteen avoinna olleeseen matematiikan professuuriin saatiin todennäköisyyslaskennan osaaja, päätti osasto kuitenkin siirtää todennäköisyyslaskennan ja tilastomatematiikan yhteisen perusopetuksen systeemi-analyysin laboratorion matematiikan vastuualueelle. Näistä syistä X:n ylimenokauden pesti venyi. Pysyvää apua todennäköisyyslaskennan opettamisessa vastuualue ei kuitenkaan tarvinnut, koska jatko-opiskelijoiden määrän lisääntyessä uuden professorin myötä opetus voidaan hoitaa normaalin henkilöstöpolitiikan puitteissa.

X:n vastaselityksen mukaan ajanjaksoa 1.8.1999 - 31.7.2006 koskeville määräaikaisille virkasuhteille ei ole ollut laillista perustetta. Virkamieslaki ei tunne määräaikaisuuden perusteena virkamiehen omaa suostumusta. Yliopistoasetuksessa ei ole säädetty erikoisopettajien virkojen määräaikaisuudesta. X:n määräaikaisia virkasuhteita ei sidottu vastineessa viitattuun ylimenokauteen vaan lukuvuosiksi. Opetuksen määrä on ollut riittävän vakiintunutta, jotta X olisi voitu nimittää vakituiseen virkaan. Tästä oli jopa keskusteltu vuoden 2004 kehityskeskusteluissa. Lukuvuosiksi sidotut määräaikaisuudet ovat osittain myös ristiriidassa vastineessa mainitun työn luonteesta johtuvan perusteen osalta erityisesti suhteessa valintakokeen ylikorjaajan tehtäviin. X:n ensimmäinen määräaikainen virkasuhde, jonka osalta vastineessa on vedottu ennakoimattomaan tilapäiseen tarpeeseen saada henkilö hoitamaan valintakokeiden järjestämistä, alkoi 1.8.2003 eli juuri perusteena mainitun valintakokeen jälkeen. Korkeakoululla ei tuolloin ollut niin akuuttia tarvetta valintakokeen ylikorjaajan tehtäviin, että se olisi oikeuttanut nimittämään X:n määräaikaiseen virkasuhteeseen. Vastineessa on myös esitetty osittain virheellisesti valintakokeisiin ja niiden järjestämiseen liittyviä tehtäviä. Viittaukset yhteisvalinnan ylikorjaajaan ovat selvästi tarkoittaneet valinnanjohtajaa eikä X:n hoitamaa matematiikan ylikorjaajan tehtävää. Vuosittain säännöllisesti toistuvat opetus- ja valintakoetehtävät eivät myöskään viittaa siihen, että tehtävät olisivat tilapäisiä. Oikeuskäytännön mukaan niitä ei myöskään voi pitää kausiluonteisina.

Korvausvaatimukseen liitettyjen lukuvuosia 2004 - 2005 ja 2005 - 2006 koskevien opettajan työsuunnitelmien mukaan X:n kokonaistyötunneista on syksyllä 2004 ollut opetukseen liittyviä tehtäviä 446 tuntia ja tukitoimintoja 354 tuntia, joista valintakokeeseen liittyviä 50. Keväällä 2005 opetukseen liittyviä tehtäviä on ollut 228 tuntia ja tukitoimintoja 572 tuntia, joista valintakokeeseen liittyviä 400 tuntia. Syksyllä 2005 opetukseen liittyviä tehtäviä on ollut 434 tuntia ja tukitoimintoja 266 tuntia. Keväällä 2006 opetukseen liittyviä tehtäviä on ollut 286 ja tukitoimintoja 614 tuntia.

Virkamieslautakunnan johtopäätökset

X:n nimitykset 1-10 eli ajanjaksoa 1.1.1995 - 31.7.1999 koskevat määräaikaiset virkasuhteet ovat saadun selvityksen mukaan perustuneet sijaisuuksiin, avoinna olevaan virkaan kuuluvien tehtävien hoitamiseen ja toimimiseen lyhyehkön ajan apulaislehtorina ilman taustavirkaa opetuksen järjestämiseen liittyvistä syistä. Kyseisille määräaikaisille nimityksille on siten ollut valtion virkamieslain mukainen peruste.

X on nimitetty 1.8.1999 alkaen erikoisopettajan virkasuhteeseen viiden vuoden määräajaksi sovelletun matematiikan vastuualueelle. Hänet on kuitenkin jo syksyllä 2003 nimitetty matematiikan vastuualueelle lukuvuoden 2003 - 2004 kestäneeseen määräaikaiseen virkasuhteeseen, jota on sittemmin vielä jatkettu kahden lukuvuoden ajan. X:n selvityksen mukaan hänen tehtävänsä ovat kyseisten nimitysten aikana olleet samoja kuin aiemminkin sisältäen vaikutukseen ja pakolliseen opetukseen liittyviä tehtäviä, mistä esimerkkinä työsuunnitelmista ilmenevät matematiikan kurssit perustutkinto-opiskelijoille. Lisäksi X on hoitanut pääsykokeisiin liittyviä tehtäviä vuodesta 2003 lähtien osana virkatehtäviään. X:lle kuuluneiden opetustehtävien hoitamista on Teknillisen korkeakoulun selvityksen mukaan jatkettu syksystä 2006 lähtien jatko-opiskelijoiden avulla. X:n hoitamat tehtävät ovat siten riidattomasti olleet pysyviä.

Erikoisopettajan virka, josta on kysymys nimityksessä 11, ei kuulu niihin yliopistoasetuksessa mainittuihin virkoihin, joiden täyttäminen on mahdollista ainoastaan määräajaksi. Erityisopettajan viran täyttämistä viiden vuoden määräajaksi ei myöskään voida pitää perusteltuna yksistään siitä Teknillisen korkeakoulun esittämästä syystä, että nimitystä annettaessa on katsottu tarpeelliseksi harkita viiden vuoden kuluttua oppiaineen kehittämistä ja painotusta, kun otetaan huomioon X:n hoitamien perusopetukseen liittyvien opetustehtävien pysyvyys.

X on syksystä 2003 alkaen nimitetty määräaikaisiin virkasuhteisiin lukuvuodeksi kerrallaan. Lukuvuodeksi 2003 - 2004 annettua nimitystä 12 koskevaa perustetta, ennakoimaton tilapäinen tarve saada henkilö hoitamaan valintakokeiden järjestämistä, ei voida pitää perusteltuna kun otetaan huomioon, että määräaikaisuus on alkanut vasta kyseistä vuotta koskevien valintakokeiden jälkeen. Valintakokeiden osuus X:n työtehtävistä on myöhemminkin ollut selvästi opetuksen osuutta pienempi ja lähinnä kevätlukukaudelle painottunut. X:n työtehtävien pysyvä luonne ja hänen muodollinen kelpoisuutensa erityisopettajan virkaan huomioon ottaen lukuvuodelle 2003 - 2004 annettua nimitystä 12 ja sitä seuranneita nimityksiä 13 ja 14 ei voida pitää perusteltuina myöskään esitetyistä, tohtorin tutkintoa edellyttävään henkilöstöpolitiikkaan, korkeakoulun rakenteelliseen kehittämiseen ja professorien virantäyttöihin liittyvistä syistä. Myöskään se, että X on vuonna 2003 ilmaissut olevansa kiinnostunut työskentelemään myös määräaikaisessa palvelussuhteessa, ei tee kyseisiä määräaikaisia virkasuhteita lailliseksi.

Edellä lausutuilla perusteilla ja kun X:ää ei ole enää 31.7.2006 päättyneen virkasuhteen jälkeen nimitetty viraston virkamieheksi, X:llä on oikeus hakea maansa korvaukseen 1.8.1999 alkaneen erikoisopettajan määräaikaisen vi-

ran ja sitä seuranneiden määräaikaisten virkasuhteiden osalta. Korvauksen määrää arvioitaessa on otettu huomioon X:n ikä, palvelussuhteen kesto ja hänen mahdollisuutensa saada myöhemmin koulutustaan vastaavaa työtä.

Päätös

Virkamieslautakunta, vaatimuksen enemmälti hyläten, määrää Teknillisen korkeakoulun maksamaan X:lle 12 kuukauden palkkaa vastaavan korvauksen.

Sovelletut oikeusohjeet

Valtion virkamieslaki 9 ja 56 §
Yliopistoasetus 9 §

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Puheenjohtaja

Heikki Jukarainen

Esittelijä

Katja Sorsimo

Virkamieslautakunnan päätös oli yksimielinen ja siihen osallistuivat puheenjohtaja Jukarainen, jäsenet Kulla, Paanetoja, Isomäki, Jalava, A. Nieminen, M. Nieminen ja Sipiläinen sekä varajäsen Venäläinen.